

Ольга В. Ключка¹, Ігор Є. Степаненко²

МЕХАНІЗМИ ПОПЕРЕДЖЕННЯ НЕПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВ ТА ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті досліджено механізми попередження неплатоспроможності банків та особливості управління фінансовими інституціями в умовах воєнного стану в Україні. Актуальність теми зумовлена посиленням дестабілізуючих факторів, спричинених воєнними діями, політичними та економічними трансформаціями, які істотно підвищують рівень ризиків у банківському секторі та створюють загрози фінансовій стабільності держави. Наголошено, що в таких умовах ключового значення набувають превентивні механізми раннього виявлення кризових явищ, антикризове управління та ефективні процедури врегулювання неплатоспроможності банків.

У роботі проаналізовано динаміку визнання банків неплатоспроможними та їх ліквідації у 2020–2025 роках, а також окреслено основні негативні наслідки неплатоспроможності для клієнтів, фінансового ринку та державних фінансів. Розкрито сутність поняття «неплатоспроможність банку», визначено його відмінність від банкрутства та систематизовано внутрішні й зовнішні чинники, що призводять до погіршення фінансового стану банківських установ, особливо в умовах воєнного стану.

Значну увагу приділено класифікації ознак неплатоспроможності на фінансові та правові, а також характеристики рівнів її прояву — від поточної до ліквідаційної, що дає змогу застосовувати диференційовані управлінські та регуляторні заходи. Обґрунтовано доцільність переходу від переважно ліквідаційного підходу до використання сучасних інструментів врегулювання, орієнтованих на збереження критичних функцій банків і захист інтересів вкладників.

Окремо розглянуто європейський досвід врегулювання банківських криз, сформований на основі Директиви BRRD, та визначено можливості його адаптації в національній практиці. Зроблено висновок, що імплементація гнучких механізмів попередження неплатоспроможності та вдосконалення системи управління фінансовими інституціями є необхідною умовою забезпечення стабільності банківської системи України в умовах воєнного стану та післякризового відновлення економіки.

Ключові слова: банк, фінансова стійкість банків, неплатоспроможність банків, ризики, капітал банку, достатність капіталу, фінансова безпека.

Табл. 1. Рис. 2. Літ. 13.

DOI: 10.32752/1993-6788-2025-1-294-132-140

Olha Kliuchka, Ihor Stepanenko

MECHANISMS FOR PREVENTING BANK INSOLVENCY AND FEATURES OF MANAGEMENT OF FINANCIAL INSTITUTIONS IN CONDITIONS OF MARTIAL LAW

The article examines the mechanisms for preventing bank insolvency and features of management of financial institutions in conditions of martial law in Ukraine. The relevance of the topic is due to the intensification of destabilizing factors caused by military actions, political and economic transformations, which significantly increase the level of risks in the banking sector and create threats to the financial stability of the state. It is emphasized that in such conditions, preventive

¹ State Tax University. Ukraine.

² National Academy of Management. Ukraine.

mechanisms for early detection of crisis phenomena, anti-crisis management and effective procedures for resolving bank insolvency become of key importance.

The paper analyzes the dynamics of bank insolvency and liquidation in 2020–2025, and outlines the main negative consequences of insolvency for clients, the financial market, and public finances. The essence of the concept of “bank insolvency” is revealed, its difference from bankruptcy is determined, and internal and external factors that lead to the deterioration of the financial condition of banking institutions, especially in martial law, are systematized.

Significant attention is paid to the classification of signs of insolvency into financial and legal, as well as the characteristics of the levels of its manifestation — from current to liquidation, which makes it possible to apply differentiated management and regulatory measures. The feasibility of transitioning from a predominantly liquidation approach to the use of modern resolution tools focused on preserving the critical functions of banks and protecting the interests of depositors is substantiated.

Separately, the European experience of resolving banking crises, formed on the basis of the BRRD Directive, is considered, and the possibilities of its adaptation in national practice are identified. It is concluded that the implementation of flexible mechanisms for preventing insolvency and improving the system of management of financial institutions is a necessary condition for ensuring the stability of the banking system of Ukraine in the conditions of martial law and post-crisis economic recovery.

Keywords: bank, financial stability of banks, bank insolvency, risks, bank capital, capital adequacy, financial security.

Peer-reviewed, approved and placed: 08.12.2025

Постановка проблеми. Економічний розвиток України в сучасних умовах відбувається під впливом численних дестабілізуючих факторів, що характеризуються високим рівнем невизначеності, зокрема внаслідок запровадження воєнного стану. Воєнні дії, а також супутні політичні й економічні трансформації істотно порушують рівновагу фінансової системи, створюючи додаткові загрози для її стабільного функціонування та впровадження принципів відповідального банківського управління. У таких умовах банківські установи змушені зосереджуватися на формуванні механізмів запобігання неплатоспроможності, підвищенні адаптивності до зростання фінансових ризиків і забезпеченні безперервності діяльності. Сійка та ефективно керована банківська система виступає необхідною передумовою фінансової стабільності та економічного відновлення країни. Враховуючи постійний вплив кредитних, ринкових та операційних ризиків, банки, які не здатні пристосуватися до кризових умов, можуть бути змушені припинити діяльність за власним рішенням або за втручанням регуляторних органів. У цьому контексті застосування інструментів раннього реагування та врегулювання неплатоспроможності розглядається як важливий елемент управління фінансовими інституціями в умовах воєнного стану, що сприяє зменшенню ймовірності банкрутства, підвищенню фінансової стійкості банків та збереженню довіри з боку вкладників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність визнання банку неплатоспроможним та його характеристик досліджено Краснова І.В., Степанець В.С., Бабенко А.С. [10]; аналіз науково-практичних підходів попередження неплатоспроможності банків вивчено Казіміровим М.А. [9]; оцінювання фінансової безпеки банківської системи України здійснено в

працях Давиденко Н. М [5-7]. Отже, як бачимо питання неплатоспроможності банків викликають значний інтерес у дослідженнях вітчизняних науковців.

Мета дослідження. Розкриття механізмів попередження неплатоспроможності банків та особливостей управління фінансовими інституціями в умовах воєнного стану.

Основні результати дослідження. Масштабна трансформація банківського сектору України, внаслідок якої значну кількість фінансових установ було визнано спочатку проблемними, а згодом — неплатоспроможними, суттєво актуалізувала наукову дискусію щодо економічної природи та наслідків неплатоспроможності банків. Сам факт віднесення банку до категорії проблемних або неплатоспроможних здатний спровокувати недовіру з боку населення, посилити панічні настрої та негативно вплинути не лише на окрему установу, а й на стабільність банківської системи загалом, що є особливо небезпечним в умовах воєнного стану.

Аналіз інформації про дати прийняття рішень Національним банком про визнання банків неплатоспроможними та про ліквідацію з 2020 року (табл.1.) свідчить, що 11 банків були визнані неплатоспроможними.

Таблиця 1. Інформація про дати прийняття рішень Національним банком про визнання банків неплатоспроможними та про ліквідацію у період 2020- 2024 рр., [11]

Рік	Банк
2020	АТ АКБ "АРКАДА" АТ "Місто Банк"
2021	АТ "КБ "ЗЕМЕЛЬНИЙ КАПІТАЛ"
2022	АТ "МЕГАБАНК" АТ "БАНК СІЧ"
2023	АТ "БАНК ФОРВАРД" АТ "АЙБОКС БАНК" АТ "АКБ "КОНКОРД" АТ "УКРБУДІНВЕСТБАНК"
2024	АТ "КОМІНВЕСТБАНК"
2025	АТ "РВС БАНК"

Неплатоспроможність банківських установ та їх виведення з ринку супроводжуються низкою суттєвих негативних наслідків:

По-перше, порушується безперервність фінансового обслуговування клієнтів. З одного боку, банк акумулює ресурси вкладників і спрямовує їх у вигляді кредитів позичальникам, формуючи довгострокові фінансові взаємовідносини. Протягом досліджуваного періоду обсяги банківського кредитування знижувалися: у 2021 році банківська система України надала кредитів на загальну суму 1 065 347 млн.грн., у 2022 році – 1 036 129 млн. грн., у 2023 році 1 024 852 млн. грн. [11]. Зменшення обсягу кредитування банків протягом вказаного періоду пов'язано із економічним спадом, викликаним військовими діями на території України.

У разі припинення діяльності банку позичальники можуть зіткнутися з труднощами у пошуку альтернативних джерел фінансування, а вкладники та

кредитори — з обмеженням доступу до власних коштів і платіжних послуг, що негативно відображається на їхньому фінансовому стані.

По-друге, банкрутство окремого банку створює загрози для стабільності фінансового ринку в цілому. Передача негативного впливу може відбуватися через міжбанківські кредитні зв'язки, коли збитки одного банку здатні поширюватися на інші фінансові установи, формуючи ланцюгову реакцію. Додатковим каналом ризику є інформаційний ефект, за якого поширення чуток або обмежена прозорість ринку провокують необґрунтований відтік коштів навіть зі стійких банків. Окрім цього, вимушений продаж активів неплатоспроможного банку за заниженими цінами може призвести до падіння ринкової вартості активів інших установ і спричинити ефект масового розпродажу.

По-третє, процес врегулювання неплатоспроможності супроводжується значним фіскальним навантаженням на державу. Особливо це проявляється у разі необхідності здійснення виплат вкладникам за рахунок фонду гарантування, що в умовах дефіциту його ресурсів потребує залучення бюджетних коштів.

По-четверте, активна участь держави та центрального банку у підтримці фінансових установ під час системних криз може призводити до зростання морального ризику. Надання ліквідності як кредитора останньої інстанції, державні гарантії або докапіталізація банків, хоча й сприяють стабілізації системи, водночас можуть стимулювати банки до прийняття надмірних ризиків у майбутньому. У зв'язку з цим особливого значення набуває впровадження ефективних механізмів попередження неплатоспроможності та вдосконалення підходів до управління фінансовими інституціями в умовах воєнного стану.

Очевидно, що виникнення неплатоспроможності окремого банку насамперед створює загрозу стабільності банківської системи та функціонуванню фінансового ринку, що зумовлює необхідність своєчасного реагування з боку регулятора. Таке реагування може передбачати або відновлення платоспроможності банківської установи шляхом застосування відповідних антикризових інструментів, або її виведення з ринку у разі критичного погіршення фінансового стану. Коли рівень неплатоспроможності досягає такого масштабу, за якого банк об'єктивно не здатний продовжувати виконання своїх функцій, приймається рішення про припинення його діяльності.

Виведення неплатоспроможного банку з ринку в національній практиці здебільшого здійснюється шляхом ліквідації, яка має незворотний характер. Водночас чинна система врегулювання в Україні фактично не залишає альтернатив такому підходу, оскільки визнання банку неплатоспроможним у більшості випадків автоматично призводить до його ліквідації. Наслідком цього є значні фінансові втрати як для держави, так і для вкладників та інших кредиторів, а також додаткові витрати, пов'язані з проведенням ліквідаційних процедур.

Приймаючи рішення щодо подальшої долі проблемного банку, органи банківського нагляду повинні керуватися не лише критеріями економічної ефективності, але й принципом захисту прав споживачів фінансових послуг, що

набуває особливої ваги в умовах воєнного стану. У цьому контексті доцільним є використання європейських підходів і практик управління кризовими банками, зокрема інструментів врегулювання неплатоспроможності (resolution), які за своєю суттю передбачають реструктуризацію банку з метою збереження його ключових функцій та уникнення ліквідації.

Врегулювання неплатоспроможності охоплює комплекс заходів, спрямованих як на запобігання виникненню кризових явищ, так і на мінімізацію їхніх наслідків у разі часткової або повної втрати банком здатності виконувати свої зобов'язання. Превентивні механізми зосереджуються на ранньому виявленні ризиків і загроз на етапі їх формування, тоді як заходи раннього реагування передбачають оперативний вплив для нейтралізації негативних тенденцій на початкових стадіях їх прояву. Саме тому в сучасних умовах особливої актуальності набуває визначення економічної сутності та інструментарію врегулювання неплатоспроможності банків.

Водночас у чинному законодавстві України відсутнє чітке та однозначне визначення поняття «неплатоспроможний банк». Натомість у Законі України «Про банки і банківську діяльність» Національний банк України встановлює перелік критеріїв та підстав, наявність яких надає регулятору право віднести банківську установу до категорії неплатоспроможних, що формує нормативну основу для застосування відповідних механізмів впливу. (рис. 1).

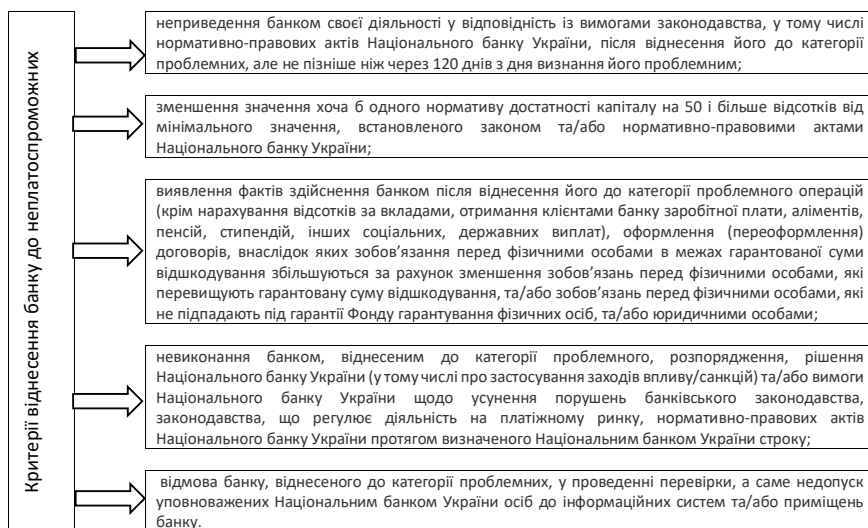

Рис. 1. Критерії віднесення банку до неплатоспроможних, [8]

Національний банк України наділений повноваженнями відносити банківські установи до категорії неплатоспроможних за умови відповідності хоча б одному з визначених критеріїв. Водночас термін «неплатоспроможність банку» певний час був вилучений із національного законодавства, що обґрунтовувалося складністю формалізації чітких економічних ознак такого стану.

У загальноекономічному розумінні неплатоспроможність банку характеризується його нездатністю своєчасно та в повному обсязі виконувати обґрунтовані вимоги кредиторів унаслідок дефіциту ліквідних коштів або скорочення капіталу до рівня, нижчого за встановлений мінімум регулятивного капіталу.

Статус неплатоспроможного банку потребує застосування спеціальних режимів управління, спрямованих насамперед на відновлення фінансової стійкості через інструменти врегулювання, а у разі їх неефективності — на впорядковану ліквідацію з метою справедливого задоволення вимог кредиторів. При цьому неплатоспроможність доцільно розглядати як зовнішній прояв глибокого погіршення фінансового стану банківської установи. На відміну від цього, банкрутство відображає повну та остаточну неспроможність банку виконувати свої зобов'язання перед кредиторами та державою.

Причини виникнення неплатоспроможності можуть мати як внутрішній, так і зовнішній характер і проявлятися через диспропорції між надходженнями та витратами коштів, нестачу ліквідності або зниження капіталізації банку. Давиденко Н.М. та Колодяжна В.О. відносять до внутрішніх загроз, які є притаманними банківській безпеці: недосконалість організації системи управління банком, недотримання банками нормативних показників ліквідності та зниження фінансової стійкості, втрата платоспроможності банківських установ, втрата довіри населення до банківського сектору. До зовнішніх загроз банківському сектору ними віднесено: нестабільний стан економіки складну воєнно-політичну ситуацію, недосконалість нормативної бази регулювання банківської діяльності, інфляційні процес, коливання валютного курсу та ін. [5]

Особливої актуальності ці чинники набувають у період воєнного стану, коли локальні або системні кризи впливають на всі напрями діяльності фінансових інституцій. Наявність значних позабалансових зобов'язань, складність оцінки якості непрацюючих кредитів, викривлення ринкової вартості активів, неоднозначність підходів до визначення достатності капіталу, а також несвоєчасне виявлення кризових сигналів суттєво ускладнюють процес діагностики фінансового стану банку. У таких умовах ключова роль відводиться антикризовому управлінню та впровадженню механізмів раннього реагування, спрямованих на запобігання розвитку неплатоспроможності та мінімізацію її наслідків.

Ознаки виникнення неплатоспроможності банківської установи доцільно класифікувати на фінансові та правові. Фінансові ознаки відображають погіршення фінансового стану банку, порушення збалансованості грошових потоків і виконують сигнальну функцію щодо наближення кризових явищ. Натомість юридичні ознаки мають формалізований характер і фіксують факт неплатоспроможності в межах чинного регуляторного поля. До ключових фінансових ознак неплатоспроможності належать: неефективна структура активів і пасивів та недостатній рівень ліквідності; диспропорції у джерелах фінансування; системна збитковість операційної діяльності; зменшення або втрата власного капіталу; порушення платіжної дисципліни та затримки

виконання зобов'язань; зростання частки проблемних кредитів (NPL). У сукупності зазначені фактори проявляються у розриві між грошовими надходженнями та відтоками, що істотно послаблює фінансову стійкість банку.

До правових ознак доцільно віднести офіційно підтвержену неспроможність банку виконувати грошові зобов'язання, запровадження режиму тимчасової адміністрації, зокрема внаслідок невиконання вимог Національного банку України, затвердження та реалізацію планів врегулювання, а також ухвалення регулятором рішення про ліквідацію банківської установи.

З урахуванням різноманіття причин і форм прояву неплатоспроможності колектив дослідників І.В. Краснова, В.С. Степанець, А.С. Бабенко [10] визначають доцільним виділити кілька її рівнів, що дозволяє застосовувати диференційовані механізми управління та раннього реагування, особливо в умовах воєнного стану (рис. 2.).

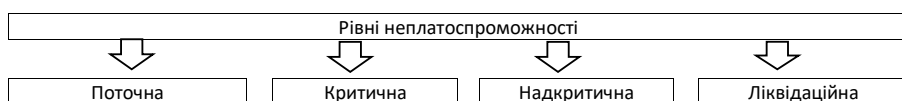

Рис. 2. Рівні неплатоспроможності, [10]

Також автори наводять тлумачення кожного рівня, зокрема:

Поточна неплатоспроможність характеризується короткостроковими та несистемними порушеннями, які не створюють безпосередньої загрози діяльності банку. До таких проявів можна віднести разові відхилення від установлених нормативів або тимчасові фінансові втрати за підсумками окремих періодів.

Критична неплатоспроможність виникає у разі системного порушення вимог щодо капіталу та ліквідності, погіршення якості активів, скорочення прибутковості на тлі зростання витрат. Важливим індикатором цього рівня є наявність невиконаних платіжних доручень клієнтів та затримки у задоволенні їх вимог.

Надкритична неплатоспроможність проявляється у регулярному невиконанні економічних нормативів, зростанні адміністративних та операційних витрат при одночасному падінні доходів, відтоку депозитів, збільшенні простроченої заборгованості, а також у виникненні суттєвих ризиків фінансового моніторингу та комплаєнсу. На цьому етапі спостерігається посилення тригерних подій і формування ланцюгових кризових реакцій.

Ліквідаційна неплатоспроможність характеризується критично низькою якістю активів, виявленням фактів шахрайства, масштабним виведенням і привласненням активів, відсутністю належної реакції з боку власників і менеджменту на накопичені проблеми. У такому випадку банк перебуває на стадії ліквідації, а можливості його фінансового оздоровлення фактично вичерпані. [10]

Висновки. Врегулювання неплатоспроможності банківських установ охоплює комплекс заходів, спрямованих на запобігання виникненню кризових явищ та/або мінімізацію наслідків нездатності банку повністю чи частково виконувати свої функціональні зобов'язання незалежно від виду неплатоспроможності. Інструменти врегулювання являють собою спеціальні механізми впливу, що застосовуються уповноваженими органами до проблемних або неплатоспроможних банків як альтернатива їх ліквідації з виплатою гарантованих сум вкладникам. Зазначені інструменти передбачають здійснення цілеспрямованих управлінських і фінансових дій, метою яких є збереження фінансової стабільності, забезпечення безперервності надання ключових банківських послуг та захист інтересів вкладників.

Європейська практика врегулювання банківських криз ґрунтується на положеннях Директиви 2014/59/ЄС (BRRD), яка заклала єдині рамки для відновлення платоспроможності та впорядкованого виведення з ринку кредитних установ і інвестиційних компаній, істотно розширивши перелік доступних інструментів антикризового управління. Гармонізована система врегулювання в Європейському Союзі базується на трьох ключових елементах: Єдиному наглядовому механізмі, Єдиному механізмі врегулювання та системі гарантування вкладів. У 2023 році ці інституційні засади були посилені шляхом перегляду підходів до антикризового управління та страхування депозитів з метою завершення формування Банківського союзу.

Водночас у вітчизняній банківській практиці механізм виведення неплатоспроможних банків з ринку залишається дискусійним з позиції справедливості та захисту прав вкладників. Специфічний порядок функціонування банків, які опинилися у кризовому стані, часто не сприяє їх фінансовому оздоровленню, а недостатня прозорість процедур визнання банків проблемними та застосування позасудових механізмів ліквідації негативно впливають на рівень довіри населення до банківської системи. В умовах воєнного стану ці проблеми набувають особливої гостроти, оскільки фінансова стабільність є критично важливою для економічної стійкості держави.

1. Антонова, А. О., & Шевалдіна, В. Г. (2024). Банківське кредитування населення в умовах воєнного стану. Збірник тез, 113.

2. Березовик, В. М., Свистун, А. О., & Хмеловський, Т. Г. (2024). Вплив глобальних фінансових тенденцій на стабільність банківського сектору України. Здобутки економіки: перспективи та інновації, (8).

3. Гавриленко, В., & Міщенко, А. (2025). УПРАВЛІННЯ ТА КОНТРОЛЬ БАНКІВСЬКИХ РИЗИКІВ І КАПІТАЛУ У ВОЄННИЙ ПЕРІОД. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки, 26(76 (3)).

4. Гончарук, Я. М., Лещук, В., & Урбанович, А. (2025). Оцінка ризиків грошово-кредитної політики в умовах макроекономічної турбулентності. Здобутки економіки: перспективи та інновації, (22).

5. Давиденко Н. М., Колодяжна В. О. Оцінювання фінансової безпеки банківської системи України. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2020. Вип. 40. С. 51–58.

6. Давиденко Н. М. Концептуальна модель оцінки фінансового стану банківських установ. Актуальні проблеми економіки. 2006. № 9. С. 30–37.

7. Davydenko N.M. Genesis of enterprise financial security. Economic Processes Management: International Scientific E-Journal. 2015. № 2. URL: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2015_2/2015_2_3.pdf

8. Закон України «Про банки та банківську діяльність» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14?find=1&text=%D0%BD%D0%B5%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%BE#w1_10

9. Казіміров, М. А. (2024). Аналіз науково-практичних підходів попередження неплатоспроможності банків. *Економічний простір*, (190), 410-415.

10. Краснова І.В., Степанець В.С., Бабенко А.С. До питання регулювання неплатоспроможності банківських установ. *Ефективна економіка*. – 2024. №4. <file:///C:/Users/ASUS/Downloads/Krasnova+%D0%9F%D0%95%D0%A7%D0%90%D0%A2%D0%AC.pdf>

11. Сайт НБУ: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/reorganizat-liquidat/reorganiz-history#2020>

12. Чердніченко, С. (2024). Антикризові фінансові механізми підтримки стійкості національної економіки в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*, (5 (129)), 138-145.

1. Antonova, A. O., & Shevaldina, V. H. (2024). Bankivske kredyтування naselennia v umovakh voiennoho stanu. *Zbirnyk tez*, 113.

2. Berezovyyk, V. M., Svystun, A. O., & Khmelovskyyi, T. H. (2024). Vplyv hlobalnykh finansovykh tendentsii na stabilnist bankivskoho sektoru Ukrainy. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, (8).

3. Havrylenko, V., & Mishchenko, A. (2025). UPRAVLINNIa TA KONTROL BANKIVSKYKh RYZYKIV I KAPITALU U VOIENNYI PERIOD. *Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky*, 26(76 (3)).

4. Honcharuk, Ya. M., Leshchuk, V., & Urbanovych, A. (2025). Otsinka ryzykiv hroshovo-kredyt-noi polityky v umovakh makroekonomichnoi turbulentsii. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, (22).

5. Davydenko N. M., Kolodiazna V. O. Otsiniuvannia finansovoi bezpeky bankivskoi systemy Ukrainy. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnogo universytetu. Serii «Ekonomichni nauky»*. 2020. Vyp. 40. S. 51–58.

6. Davydenko N. M. Kontseptualna model otsinky finansovoho stanu bankivskykh ustanov. *Aktualni problemy ekonomiky*. 2006. № 9. S. 30–37.

7. Davydenko N.M. Genesis of enterprise financial security. *Economic Processes Management: International Scientific E-Journal*. 2015. № 2. URL: http://epm.fem.sumdu.edu.ua/download/2015_2/2015_2_3.pdf

8. Закон України «Про банки та банківську діяльність» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14?find=1&text=%D0%BD%D0%B5%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%82%D0%BE#w1_10

9. Казіміров, М. А. (2024). Аналіз науково-практичних підходів попередження неплатоспроможності банків. *Економічний простір*, (190), 410-415.

10. Краснова І.В., Степанець В.С., Бабенко А.С. До питання регулювання неплатоспроможності банківських установ. *Ефективна економіка*. – 2024. №4. <file:///C:/Users/ASUS/Downloads/Krasnova+%D0%9F%D0%95%D0%A7%D0%90%D0%A2%D0%AC.pdf>

11. Сайт НБУ: <https://bank.gov.ua/ua/supervision/reorganizat-liquidat/reorganiz-history#2020>

12. Чердніченко, С. (2024). Антикризові фінансові механізми підтримки стійкості національної економіки в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*, (5 (129)), 138-145.